

204. ἔχει γὰρ ᾧδε. θεῶν οὐδεὶς φιλοσοφεῖ οὐδ' ἐπιθυμεῖ σοφὸς γενέσθαι—ἔστι γὰρ—οὐδ' εἴ τις ἄλλος σοφός, οὐ φιλοσοφεῖ. οὐδ' αὖ οἱ ἀμαθεῖς φιλοσοφοῦσιν οὐδ' ἐπιθυμοῦσι σοφοὶ γενέσθαι· αὐτὸ γὰρ τοῦτό ἐστι χαλεπὸν ἀμαθία, τὸ μὴ ὄντα καλὸν κἀγαθὸν μηδὲ φρόνιμον δοκεῖν αὐτῶ εἶναι ἰκανόν. οὐκ οὐκ ἐπιθυμεῖ ὁ μὴ οἰόμενος ἐνδεὴς εἶναι οὐδ' ἂν μὴ οἴηται ἐπιδεῖσθαι. Τίνες οὖν, ἔφην ἐγώ, ᾧ Διοτίμα, οἱ φιλοσοφοῦντες, εἰ μήτε οἱ σοφοὶ μήτε οἱ ἀμαθεῖς; (b) Δῆλον δὴ, ἔφη, τοῦτό γε ἤδη καὶ παιδί, ὅτι οἱ μεταξὺ τούτων ἀμφοτέρων, ὧν ἂν εἴη καὶ ὁ Ἔρωσ. ἔστιν γὰρ δὴ τῶν καλλίστων ἡ σοφία, Ἔρωσ δ' ἔστιν ἔρωσ περὶ τὸ καλόν, ὥστε ἀναγκαῖον Ἔρωτα φιλόσοφον εἶναι, φιλόσοφον δὲ ὄντα μεταξὺ εἶναι σοφοῦ καὶ ἀμαθοῦς. αἰτία δὲ αὐτῶ καὶ τούτων ἡ γένεσις· πατρὸς μὲν γὰρ σοφοῦ ἔστι καὶ εὐπόρου, μητρὸς δὲ οὐ σοφῆς καὶ ἀπόρου. ἡ μὲν οὖν φύσις τοῦ δαίμονος, ᾧ φίλε Σώκρατες, αὕτη· ὄν δὲ σὺ ᾤηθης Ἔρωτα (c) εἶναι, θαυμαστὸν οὐδὲν ἔπαθες. ᾤηθης δέ, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ τεκμαιρομένη ἐξ ὧν σὺ λέγεις, τὸ ἐρώμενον Ἔρωτα εἶναι, οὐ τὸ ἐρῶν· διὰ ταῦτά σοι οἶμαι πάγκαλος ἐφαίνετο ὁ Ἔρωσ. καὶ γὰρ ἔστι τὸ ἐραστὸν τὸ τῶ ὄντι καλὸν καὶ ἀβρὸν καὶ τέλειον καὶ μακαριστόν· τὸ δὲ γε ἐρῶν ἄλλην ἰδέαν τοιαύτην ἔχον, οἶαν ἐγὼ διῆλθον. Καὶ ἐγὼ εἶπον, Εἶεν δὴ, ᾧ ξένη, καλῶς γὰρ λέγεις· τοιοῦτος ὧν ὁ Ἔρωσ τίνα χρεῖαν ἔχει τοῖς ἀνθρώποις;

«Συμβαίνει το ἐξῆς: Κανένας απ' τους θεοὺς δεν φιλοσοφεῖ οὔτε ἐπιθυμεῖ να γίνει σοφός (ἄλλωστε εἶναι) και κανένας ἄλλος δεν φιλοσοφεῖ, ἐνῶ εἶναι σοφός. Ὅσο κι αν σου φαίνεται παράξενο οὔτε οἱ ἀμαθεῖς φιλοσοφοῦν ἢ ἐπιθυμοῦν σοφοὶ να γίνουν, γιατί ἡ ἴδια ἡ ἀμάθεια, τους κρατᾶει αἰχμάλωτους, καθώς πιστεύουν ὅτι τους εἶναι αρκετό, το να μην εἶναι καλοὶ και αγαθοὶ και φρόνιμοι. Εξᾴλλου, αὐτός που δεν ἔχει συναίσθηση τῆς ἐνδειᾶς του, δεν ἐπιθυμεῖ ἐκεῖνο που δεν νομίζει ὅτι χρειάζεται.»

«Ποιοὶ λουπὸν, Διοτίμα,» εἶπα ἐγώ, «φιλοσοφοῦν, αν δεν φιλοσοφοῦν οἱ σοφοὶ κι οἱ ἀμαθεῖς;»

«Κι ἓνα παιδί,» εἶπε «θα το καταλάβαινε ὅτι φιλοσοφοῦν ἐκεῖνοι που βρίσκονται ἀνάμεσα σ' αὐτές τῆς δυο κατηγορίες κι ἓνας απ' αὐτούς εἶναι κι ὁ Ἔρωτας.»

Ἡ σοφία καταλέγεται στα πιο ὁμορφα πράγματα κι ὁ Ἔρωτας ἀναφέρεται στην ὁμορφιά. Κατ' ἀνάγκη ὁ Ἔρωτας εἶναι φιλόσοφος, ἀλλὰ βρίσκεται κάπου στη μέση μεταξύ του σοφοῦ και του ἀμαθῆ. Στῆς καταβολῆς του παραπέμπουν τα αἰτία αὐτῆς τῆς ιδιότητος· κατὰ γὰρ ἀπὸ πατέρα σοφὸ και εὐπόρο κι ἀπὸ μητέρα ὄχι σοφὴ και ἀπορη.

Φίλε Σωκράτη, αὐτὴ εἶναι ἡ φύση τῆς θεότητος. Τώρα σχετικά με τὴν ἀντίληψη που εἶχες για τον Ἔρωτα, με το δικό σου τὴν εἶχες και δεν σε παρεξηγῶ. Κατὰ τὴ γνώμη μου, και με βάση τα λεγόμενα σου, σχημάτισες αὐτὴ τὴ γνώμη γιατί ταύτισες τὸν Ἔρωτα με τὸ ἀντικείμενο του πόθου και ὄχι μ'αὐτόν που ποθεῖ, και γι αὐτό φαντάζομαι σου φαίνετο στο ἔπακρο καλὸς ὁ Ἔρωτας. Και πράγματι, ὁ πόθος για τὸ πραγματικὰ ὁμορφο εἶναι πράγμα και λεπτεπίλεπτο και τέλειο και ἀξιοθαύμαστο. Το να ποθεῖς, ὁμως, εἶναι ἐντελῶς διαφορετικὸ και ἔχει να κάνει με τὸν ἀνάλυση που σου ἔκανα.»

«Ὡραία!» εἶπα ἐγώ, «πολύ καλὰ τα λες, ξένη, ὁμως, ἀφοῦ εἶναι τέτοιος ὁ Ἔρωτας, οἱ ἀνθρώποι τί τον χρειάζονται;»

(d) Τοῦτο δὴ μετὰ ταῦτ', ἔφη, ὦ Σώκρατες, πειράσομαί σε διδάξαι. ἔστι μὲν γὰρ δὴ τοιοῦτος καὶ οὕτω γεγονώς ὁ Ἔρως, ἔστι δὲ τῶν καλῶν, ὡς σὺ φῆς. εἰ δέ τις ἡμᾶς ἔροιτο· Τί τῶν καλῶν ἔστιν ὁ Ἔρως, ὦ Σώκρατες τε καὶ Διοτίμα; ὧδε δὲ σαφέστερον· ἐρᾷ ὁ ἐρῶν τῶν καλῶν· τί ἐρᾷ; Καὶ ἐγὼ εἶπον ὅτι Γενέσθαι αὐτῶ. Ἄλλ' ἔτι ποθεῖ, ἔφη, ἢ ἀπόκρισις ἐρώτησιν τοιάνδε· Τί ἔσται ἐκείνῳ ᾧ ἂν γένηται τὰ καλά; Οὐ πάνυ ἔφην ἔτι ἔχειν ἐγὼ πρὸς ταύτην τὴν ἐρώτησιν προχείρως ἀποκρίνασθαι. (e) Ἄλλ', ἔφη, ὥσπερ ἂν εἴ τις μεταβαλὼν ἀντὶ τοῦ καλοῦ τῷ ἀγαθῷ χρώμενος πυνθάνοιτο· Φέρε, ὦ Σώκρατες, ἐρᾷ ὁ ἐρῶν τῶν ἀγαθῶν· τί ἐρᾷ; Γενέσθαι, ἦν δ' ἐγώ, αὐτῶ. Καὶ τί ἔσται ἐκείνῳ ᾧ ἂν γένηται τὰγαθά; Τοῦτ' εὐπορώτερον, ἦν δ' ἐγώ, ἔχω ἀποκρίνασθαι, ὅτι εὐδαίμων ἔσται.

«Ακριβῶς αὐτό, Σωκράτη,» εἶπε, «θα προσπαθήσω στη συνέχεια να σου εξηγήσω. Αυτές είναι οι ιδιότητες και οι καταβολές του Ἔρωτα και ἔχει σαν αντικείμενο τα ὀμορφα, ὅπως λες, αντικείμενα. Αν κάποιος μας ρωτούσε «ποιὰ σχέση με τα ὀμορφα, Σωκράτη και Διοτίμα, ἔχει ο Ἔρωτας;» Ἡ αν μας ρωτούσε πιο ξεκάθαρα: «ο εραστής ποθεῖ τα καλά. Δηλαδή τί ποθεῖ;»

Και ἐγὼ ἀπάντησα: «ασφαλῶς να τὰ ἀποκτήσει!»
 «Ἡ ἀπάντησή σου,» εἶπε, «ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ μιὰ τέτοια ἐρώτηση: Τί θα συμβεῖ σε ἐκεῖνον που θ' ἀποκτήσει τα καλά;»

«Σ'αυτὴ σου τὴν ἐρώτηση,» εἶπα, «δεν εἶμαι και πολὺ ἑτοιμος να σου ἀπαντήσω.»

«Πες ὅτι κάποιος ἀλλάζει,» εἶπε, «και ἀντὶ για το καλὸ μας ἔβαζε το ἀγαθὸ και σε ρωτούσε: «Εμπρός, Σωκράτη, πες μου. Ο εραστής ποθεῖ τα ἀγαθὰ, δηλαδή τί ακριβῶς ποθεῖ;»

«Ασφαλῶς να τ' ἀποκτήσει!» εἶπα ἐγώ.

«Και τί θα συμβεῖ σε κείνον που θ' ἀποκτήσει τα ἀγαθὰ;»

«Σ' αὐτὸ εἶμαι πιο προετοιμασμένος ν'ἀπαντήσω,» εἶπα ἐγώ, «και ἡ ἀπάντησή μου εἶναι ὅτι θα γίνει ευτυχισμένος;»